

Знамениті жінки-бібліотекарі

Покликання та випадковість:

*Підготувала
бібліотекар II категорії
Кривешко Тетяна*

У наш час вважається нормою той факт, що в бібліотеках працюють переважно жінки, а чоловіки-бібліотекарі – це рідкість. Але не так давно (менш ніж 100 років тому) жінки не могли і мріяти про посаду бібліотекаря. Так, у Росії державна служба для них до 1917 р. була закрита. У самих передових західних країнах жінки-бібліотекарі почали працювати в другій половині ХІХ- початку ХХ століття.

Проте історія зберегла кілька відомих імен жінок, які працювали бібліотекарями. Пропонуємо вам з ними познайомитися.

Гіпатія Александрійська

*Елберт Габбард
Гіпатія (1908)*

Картина Рафаеля

Юна Гіпатія працювала разом з батьком у всесвітньовідомій Александрійській бібліотеці. Це було у IX столітті нашої ери. Популярність і авторитет Гіпатії були такі, що з усіх усюд величезної Римської Імперії, з далеких країн Малої Азії і всього Середземномор'я люди приїжджали до Александрії, щоб зустрітися з нею, почути її думки про філософію, астрономію, математику, попрацювати під її керівництвом у прославленій бібліотеці.

Коли християни-фанатики розгромили і спалили Александрійську бібліотеку, Гіпатія, користуючись випадково уцілілими примірниками рукописів великих мислителів давнини, почала писати коментарі до їхніх творів, по сторінці відновлювала разом зі своїми помічниками ці безцінні праці. На жаль, історія не зберегла для нас жодного рядка з її наукових напрацювань – після смерті Гіпатії Александрійська бібліотека була знову спалена і вже остаточно знищена у VII столітті при завоюванні Єгипту арабами.

Єфросинія Полоцька

Єфросинія Полоцька — знаменита просвітителька XII ст., яка вважається першою жінкою-бібліотекарем на Русі. Вона була дочкою полоцького князя Георгія (Святослава) Всеславича і праправнукою князя Володимира Великого. З дитячих років дівчина опанувала грамоту, читала Псалтир, Святе Письмо та інші духовні книги. Багато князів просили руки Предслави, проте всі пропозиції про шлюб вона відкидала, бажаючи стати черницею, незважаючи на незгоду батьків.

Княжні виповнилося 12 років, коли батьки вирішили видати її заміж за сина якогось відомого своїм багатством правителя. Її чекала звичайна для жінок такого кола доля: народження і виховання дітей, домашні турботи, очікування свого пана-князя з походів. Коли батьки дізналися, що дочка проміняла князівські палати на чернечу келію, вони благали її повернутися назад. Але Предслава залишилася в монастирі під ім'ям Єфросинії. Потай від батьків вона прийняла постриг.

З дозволу єпископа оселилася в Софійському соборі, де увесь свій вільний час проводила за переписуванням рукописів, частина з них продавалася багатим церквам і монастирям, а отримані гроші на її прохання роздавали бідним. Процес переписування книг був дуже важким: писали на пергаменті, початкові «буквиці» і назви глав виводили з орнаментом із зображенням рослин або тварин. В той далекий час цим займалися виключно чоловіки, тому те, що за таку важку працю взялася молода жінка, було справжнім подвигом. Єфросинія не тільки переписувала книги, а й складала літописи, перекладала з грецької та латинської мов, писала вірші.

Любов Хавкіна

Любов Борисівна Хавкіна була не просто видатним бібліотекарем і бібліотекознавцем, вона стала засновницею бібліотек і великою подвижницею бібліотечної справи. У 1891 р. вона виступає одним з організаторів першої харківської безкоштовної бібліотеки, публікує науково-популярні книги, видає бібліотекознавчі праці, за одну з яких - **«Керівництво для невеликих бібліотек»** – обирається почесним членом Російського бібліографічного товариства.

У 1913 р. в Москві при Народному університеті, на основі складеного нею проекту, відкрилися перші в Росії курси бібліотекарів. Людмила Хавкіна поєднує викладання на курсах цілого ряду дисциплін з роботою в харківській публічній бібліотеці (у 1914 р. її обирають до правління бібліотеки) та зарубіжними поїздками. На американському досвіді заснована її робота **«Авторські таблиці»** (1916) – правила розстановки книг на бібліотечних полицях і в бібліотечних каталогах. Ці таблиці авторських знаків й сьогодні використовуються в бібліотеках і іменуються в просторіччі **«таблицями Хавкіної»**.

Христина Алчевська

Христина Данилівна Алчевська, у дівочтві Журавльова, була активним членом товариства «Громада», діячі якого ставили перед собою мету відновити єдність інтелігенції з народом, сприяти народному просвітництву. Христина Данилівна склала іспит на право викладати і у 1862 році заснувала приватну безкоштовну недільну школу для жінок. Також Алчевська була однією із засновників Харківського товариства поширення в народі грамотності, а також Першої народної бібліотеки-читальні.

Поряд з просвітницькою діяльністю, Христина Данилівна займалася й бібліографічною. З ініціативи Алчевської та під її керівництвом було видано тритомний рекомендаційний покажчик книг *«Что читать народу?»* (1884–1906), який на виставках в Антверпені, Чикаго і Парижі отримав найвищі нагороди. У ньому понад 4 тис. рецензій, відгуків, анотацій близько 80 авторів (учителів, викладачів, професорів і просто читачів) на твори зарубіжної, російської та української літератури. Сама Алчевська написала 1150 анотацій. Авторський колектив під її керівництвом підготував також 3-томний посібник *«Книга взрослых»* (1899–1900), що впродовж 1899–1917 рр. витримав 40 видань. Вона – авторка мемуарів *«Передуманное и пережитое»* (1912), методичних статей з навчання дорослих, укладач *«Каталога книг»* та *«Програм викладання у недільних школах»*.

Рахліна Леонора Натанівна

Український краєзнавець та мистецтвознавець, києвознавець, екскурсовод, організатор києвознавчих клубів «Літопис» та «Кліо».

Леонора Рахліна навчалася у Ленінградському бібліотечному інституті ім. Крупської на факультеті бібліографії.

З 1959 по 1961 роки працювала у Центральній медичній бібліотеці Києва.

1979 року при бібліотеці ім. Гоголя Леонора Рахліна засновує києвознавчий клуб *«Літопис»*, що з часом перетворилося на історико-краєзнавче об'єднання *«Кліо»*. Безпосередньо у бібліотеці засідання клубу проходили до 1982 року. Матеріали засідань зараз зберігаються у архіві бібліотеки.

Голда Меїр

Мало хто знає, що ізраїльська політична та державна діячка, 5-й прем'єр-міністр Ізраїлю, теж причетна до праці бібліотекаря. У своїх спогадах вона пише, що їй довелося двічі працювати в бібліотеці – у містечку Мілуокі та в Чикаго.

Голда Меїр пішла у відставку з посади прем'єра 1974 – го у віці 76 років. Встигла ще написати дуже цікаву книжку спогадів «Моє життя».

Ахлатова Анна Андріївна

*«Я каждый читатель, как тайна,
Как в землю закованный клад...»*

Видатна російська поетеса родом з України, представниця акмеїзму. Після революції 1917 року працювала в бібліотеці Агрономічного інституту у Санкт – Петербурзі. До слова, значна частина її творчості присвячена Україні. Зокрема – це поетичний цикл «Київський зошит», збірка «Вечір».

"Випадкові" бібліотекарі

Емма Андіївська

Емма Андіївська – українська письменниця, поетеса та художниця, що працює у стилі сюрреалізму та герметизму. 1957 року вона з усією родиною переїхала до Нью-Йорка, де працювала у Norcross Greeting Card Company, перевіряючи дизайн вітальних листівок. У Нью-Йорку Емма Андіївська також працювала бібліотекаркою у медичній бібліотеці разом з Мирославом Лабунькою – майбутнім ректором Українського вільного університету.

Лора Буш

Виявляється, ще до одруження із Джорджем Бушем – 43-м президентом США – майбутня перша леді Америки працювала ... бібліотекарем.

Лора Буш з дитинства любила читати книги, була палкою прихильницею американської словесності, зокрема поезії, та активним пропагандистом літератури. І це не дивно, адже за освітою вона педагог і бібліотекар – бакалавр педагогічних наук та магістр бібліотечних наук. І тій, і іншій спеціальності вона віддала по чотири роки свого життя, попрацювавши спочатку вчителькою початкових класів у загальноосвітніх школах Далласа і Х'юстона, а потім бібліотекарем в публічній бібліотеці Х'юстона. У 1977 р. вона перейшла на посаду шкільного бібліотекаря в Даусоні і незабаром познайомилася з Джорджем Бушем

"Випадкові" бібліотекарі

Євдокія Миронівна Ольшанська

В 1952 році Євдокія Миронівна закінчила філологічний факультет Київського педагогічного інституту, викладала в школі, *працювала в бібліотеці*. Вона організувала та була *керівником клубу поезії "Родник", зав. відділом в журналі "Ренессанс"*. Завдяки Ольшанській, відомій шанувальниці творчості А. Ахматової, в 1989 році, до 100-річчя від дня народження поетки, в Києві з'явилася вулиця А. Ахматової та бібліотека з її іменем.

Олена Олексіївна Яковлева

Радянська та російська актриса театру і кіно.

Олена Яковлева закінчила школу в Харкові в 1978 р. Після закінчення встигла попрацювати *бібліотекарем* в Харківському державному університеті і картографом.

Ось, яка яскрава палітра особистостей, сторінки життєвого шляху
яких були пов'язані з бібліотечною справою!
Книга мала великий вплив на становлення характеру кожного з них.
Щоб по-справжньому полюбити книгу, потрібно читати і осягати
її постійно, йти їй на зустріч з відкритим серцем.
Адже лише книга може відкрити для людини творчі горизонти!
Що ж, зі святом Вас, працівники бібліотеки!

